

La llengua

Bernat López

Departament d'Estudis de Comunicació
(Universitat Rovira i Virgili)

L'actualització de les dades disponibles sobre oferta i consum mediàtic a Catalunya confirma que, en general, tant l'oferta com el consum de continguts mediàtics en català al Principat és minoritària respecte del castellà, i que s'observen força diferències al respecte entre uns subsectors i uns altres. La novetat és que en el bienni estudiat es constata un lleu increment del consum de productes en català en la majoria dels subsectors analitzats (premsa diària, revistes gratuïtes, ràdio generalista, televisió, internet, música, cinema i videojocs), la qual cosa convida a un cert optimisme pel que fa a les perspectives de futur de la normalització de la llengua pròpia en el sector comunicatiu català.

1. Introducció

En aquest capítol analitzem la presència o ús del català als mitjans de comunicació i a les indústries culturals de Catalunya des d'un punt de vista quantitatiu (no pas de model de llengua), i la seva evolució en els darrers anys. Es tracta de valorar, amb les dades disponibles a la mà, el grau de normalització de la llengua pròpia en l'oferta i en el consum de mitjans i d'algunes indústries culturals d'edició discontinua (cinema, música i videojocs) a Catalunya. Amb aquest objectiu he fet un recull dels principals indicadors disponibles, entre els quals destaquen les estadístiques proporcionades pel Baròmetre de la Comunicació i la Cultura i per l'Oficina de Justificació de la Difusió, així com les dades sobre l'ús del català als webs d'empreses i organismes del Principat que proporciona el col·lectiu Webmasters Independents en Català, de Cultura i d'Àmbits Cívics (WICCAC) (vegeu l'apartat 6 d'aquest capítol).

Igual que en edicions anteriors de l'*Informe*, m'he trobat la dificultat metodològica que presenten els productes mediàtics o culturals en què s'utilitza tant el català com el castellà. He optat novament per establir una tipologia binària castellà-català en la majoria de casos, agrupant, per exemple, sota l'epígraf "castellà" les capçaleres i els exemplars de premsa diària editada majoritàriament en aquesta llengua però amb alguns continguts en català.

Taula 1. Difusió mitjana d'exemplars de premsa diària de pagament i gratuïta a Catalunya segons la llengua (2005–2010)

	2005				2006			
	Capçaleres	%	Exemplars	%	Capçaleres	%	Exemplars	%
Català	7	25,00	169.012	11,83	9	27,28	244.838	14,21
Castellà	21	75,00	1.259.527	88,17	24	72,72	1.478.005	85,79
Total	28	100,00	1.428.539	100,00	33	100,00	1.722.843	100,00
	2007				2008			
	Capçaleres	%	Exemplars	%	Capçaleres	%	Exemplars	%
Català	10	28,57	256.628	14,45	10	27,78	211.416	12,89
Castellà	25	71,43	1.519.132	85,55	26	72,22	1.428.479	87,11
Total	35	100,00	1.775.760	100,00	36	100,00	1.639.895	100,00
	2009				2010			
	Capçaleres	%	Exemplars	%	Capçaleres	%	Exemplars	%
Català	9	27,28	169.071	13,64	9	27,28	163.259	13,42
Castellà	24	72,72	1.070.635	86,36	24	72,72	1.053.477	86,58
Total	33	100,00	1.239.706	100,00	33	100,00	1.216.736	100,00

Nota: es compten per separat les edicions en castellà i en català d'*El Periódico de Catalunya* i *Segre*. S'inclou premsa gratuïta i de pagament, generalista i especialitzada. Les dades de 2010 són provisionals, ja que corresponen en la majoria dels casos al període juliol de 2009 – juny de 2010, el darrer sobre el qual l'OJD ha publicat dades en el moment de tancar aquest capítol. No s'inclou el diari *Ara*, aparegut el novembre de 2010.

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Oficina de Justificació de la Difusió (OJD).

2. Premsa

2.1. Premsa diària

Durant el bienni analitzat, tant l'oferta com el consum de premsa diària en català (incloent premsa gratuïta i de pagament) s'ha mantingut força estable, al voltant d'un 27% de les capçaleres en circulació a Catalunya i d'un 13% dels exemplars difosos, tal com es reflecteix a la taula 1. En relació amb el 2008, el sector en el seu conjunt ha patit una davallada

generalitzada fruit presumiblement de la crisi econòmica, amb la desaparició de tres diaris (els gratuïts *Metro*, *Aquí* i *El Universal*) i la reducció de la difusió global en més de 400.000 exemplars, però sembla que aquest descens s'ha repartit de manera equilibrada entre l'oferta en català i en castellà. De fet, la difusió en català ha guanyat unes dècimes en el percentatge sobre el total (d'un 12,9% el 2008 a un 13,4% el 2010, tot i que el 2009 va ser lleugerament superior, un 13,6%). Si prenem com a punt de partida les dades de 2005, la millora relativa de la premsa diària en català és lleugerament més patent, ja que passa d'un 25 a un 27,3% de les capçaleres difoses i d'un 11,8 a un 13,4% dels exemplars. Tot i això, és evident que la quota del català continua essent molt baixa, en especial pel que fa al nombre d'exemplars, a causa sobretot del fet que, dels 9 diaris en català que es difonien el 2010, només 2 eren de cobertura nacional (l'*Avui* i la versió catalana d'*El Periódico de Catalunya*), mentre que la resta eren locals i comarcals, amb xifres de difusió força més baixes. En canvi, dels 24 diaris en castellà, 19 són d'àmbit estatal o nacional i només 5 són locals o comarcals.

Si ens centrem en el subsector dels diaris de pagament (vegeu taula 2), les xifres de difusió són lleugerament més favorables al català. El 2010 al voltant d'un 23% de les capçaleres amb implantació a Catalunya (6 d'un total de 26), així com un 17,7% dels exemplars difosos, eren en la llengua pròpia. En altres paraules, el 2010 la presència del català en l'oferta dels diaris gratuïts va ser força més baixa que en la de la premsa de pagament (vegeu la taula 3): tan sols un 8,4% dels exemplars difosos de diaris gratuïts ho van ser en la llengua pròpia, tot i que hi havia tres diaris en català per quatre en castellà,¹ però aquests darrers es distribuïen a l'àrea metropolitana de Barcelona, mentre que els gratuïts en català ho feien a altres comarques i tenien, per tant, difusions força més baixes. En contra, és en el subsector de la premsa gratuïta on el català sembla haver resistit millor la crisi en termes relatius, ja que el percentatge d'exemplars en la llengua pròpia ha augmentat lleugerament, d'un 8% el 2008 a un 8,4% el 2010, passant per un 8,7% el 2009, mentre que ha succeït el contrari en la premsa de pagament: els exemplars en català han passat d'un 19,2% a un 17,7% del total d'aquesta categoria en el mateix període.

Aquesta davallada s'explica sobretot pel descens proporcionalment més gran de la difusió de diaris en català de cobertura nacional, i en particular el que ha afectat la difusió de la versió catalana d'*El Periódico de Catalunya*, que ha perdut 11.000 exemplars entre 2008 i 2010, i gairebé 20.000 entre 2007 i 2010. En el subsector dels diaris locals i comarcals, el percentatge de difusió d'exemplars en català també ha baixat entre 2008 i 2010, però només sis dècimes. En el bienni objecte d'estudi es torna a constatar que és en aquest àmbit de la premsa diària on el català gaudeix d'una millor salut, amb una quota estabilitzada al voltant del 58% dels exemplars difosos des del 2007. En l'extrem oposat, la premsa diària especialitzada (esportiva i econòmica) continua castellanitzada gairebé al 100%, amb les excepcions (no comptabilitzables amb la metodologia utilitzada en aquest estudi) de les pàgines en català de l'*Sport* i el *Mundo Deportivo*, i del diari *El 9 Esportiu*, que es difon encartat en altres diaris i que, per tant, no figura a la base de dades de l'OJD.

La quota del català en la premsa diària continua essent molt baixa el 2010, en especial pel que fa al nombre d'exemplars difosos

1. En el cas d'algun d'aquests diaris, una part minoritària del contingut està redactada en català, però com que comptabilitzem exemplars i no superfície redaccional hem optat per incloure'ls en la categoria de premsa en castellà.

Taula 2. Difusió mitjana diària d'exemplars de premsa diària de pagament a Catalunya segons la llengua (2000–2010)

	2000		2002		2004		2006		2008	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Premsa diària de pagament d'informació general d'abast nacional o estatal										
Català	100.399	20,84	93.690	19,62	92.615	19,63	95.655	20,91	89.590	19,61
Castellà	381.433	79,16	383.779	80,38	379.067	80,37	361.715	79,09	367.176	80,39
Subtotal	481.832	100,00	477.469	100,00	471.682	100,00	457.370	100,00	456.766	100,00
Premsa diària de pagament d'informació general d'abast local i comarcal										
Català	46.920	54,59	47.023	55,82	50.726	57,33	48.518	57,44	48.069	58,78
Castellà	39.031	45,41	37.220	44,18	37.756	42,67	35.947	42,56	33.709	41,22
Subtotal	85.951	100,00	84.243	100,00	88.482	100,00	84.465	100,00	81.778	100,00
Total de premsa diària de pagament d'informació general										
Català	147.319	25,94	140.713	25,05	143.341	25,59	144.173	26,61	137.659	25,56
Castellà	420.464	74,06	420.999	74,95	416.823	74,41	182.140	73,39	179.705	74,44
Subtotal	567.925	100,00	561.712	100,00	560.164	100,00	541.835	100,00	538.544	100,00
Premsa diària de pagament especialitzada										
Castellà	186.641	100,00	176.839	100,00	179.792	100,00	186.641	100,00	176.839	100,00
Total de premsa diària de pagament (informació general + especialitzada)										
Català	147.319	19,52	140.713	19,06	143.341	19,40	144.173	19,91	137.659	19,17
Castellà	607.105	80,48	597.838	80,94	596.615	80,60	579.802	80,09	580.590	80,83
TOTAL	754.566	100,00	738.447	100,00	738.961	100,00	723.975	100,00	718.249	100,00

	2009		2010	
	Nombre	%	Nombre	%
Premsa diària de pagament d'informació general d'abast nacional o estatal				
Català	76.302	17,92	74.524	17,91
Castellà	349.560	82,08	341.681	82,09
Subtotal	425.862	100,00	416.205	100,00
Premsa diària de pagament d'informació general d'abast local i comarcal				
Català	43.832	58,19	41.884	58,16
Castellà	31.489	41,81	30.136	41,84
Subtotal	75.321	100,00	72.020	100,00
Total de premsa diària de pagament d'informació general				
Català	120.134	23,97	116.408	23,84
Castellà	173.143	76,,03	169.806	76,16
Subtotal	501.163	100,00	488.225	100,00
Premsa diària de pagament especialitzada				
Castellà	182.560	100,00	179.792	100,00
Total de premsa diària de pagament (informació general + especialitzada)				
Català	120.134	17,82	116.408	17,69
Castellà	554.192	82,18	541.623	82,31
TOTAL	674.306	100,00	658.031	100,00

Font: elaboració pròpia a partir dels capítols de “La llengua” de les edicions 2000 a 2007–2008 de l’*Informe de la comunicació a Catalunya*, amb dades de l’OJD.

Taula 3. Distribució mitjana diària d'exemplars de premsa diària gratuïta a Catalunya segons la llengua (2005–2010)

	2005		2006		2007		2008	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Català	24.477	3,54	100.665	10,08	110.289	10,68	73.757	8,00
Castellà	667.423	96,46	898.203	89,92	922.643	89,32	847.889	92,00
Total	691.900	100,00	998.868	100,00	1.032.932	100,00	921.646	100,00
	2009		2010					
	Nombre	%	Nombre	%				
Català	48.937	8,66	46.851	8,39				
Castellà	516.463	91,34	511.854	91,61				
Total	565.400	100,00	558.705	100,00				

Font: elaboració pròpia amb dades de l’OJD.

Si eixamplem el marc temporal de l'anàlisi reculant fins al 2005 s'observa que la proporció del català ha augmentat notablement en la difusió de diaris gratuïts (del 3,5% el 2005 al 8,4% el 2010), mentre que ha perdut gairebé dos punts en el conjunt dels diaris de pagament (2005: 19,6%; 2010: 17,7%) (vegeu la taula 3). Aquesta edició de l'*Informe* no comptabilitza el nou diari *Ara*, aparegut a la darrereria de novembre de 2010 i, per tant, sense actes de l'OJD en el moment de tancar el capítol present. Cal suposar que aquesta iniciativa, juntament amb el llançament d'una edició en català de *La Vanguardia*, anunciada per al maig de 2011 (*La Vanguardia*, 27-02-2010), contribuirà a millorar les baixes xifres de difusió de premsa diària en català al Principat i, pel que fa concretament al subsector dels diaris de pagament, permetrà frenar o capgirar la tendència negativa que s'observa en els darrers cinc anys en l'evolució de la quota de difusió dels diaris en català.

Pel que fa a les dades d'audiència que proporciona des de 2007 el Baròmetre de la Comunicació i la Cultura, es confirma la situació minoritària de la premsa diària en català, en consonància amb les xifres de difusió presentades més amunt. Així, el 2010 només un 12% de la població catalana de 14 anys o més havia llegit un diari en català el dia anterior a l'enquesta del Baròmetre, mentre que la penetració dels diaris en castellà va ser gairebé tres vegades superior (un 35,9%) (vegeu la taula 4).

**El nou diari *Ara*,
juntament amb
l'edició en català
de *La Vanguardia*,
contribuirà
a millorar la quota
del català
en la premsa
diària que
es difon
a Catalunya**

Taula 4. Penetració de la premsa diària a Catalunya segons la llengua de la publicació (2007-2010)

	2007		2008		2009		2010	
	Milers de lectors	% sobre població	Milers de lectors	% sobre població	Milers de lectors	% sobre població	Milers de lectors	% sobre població
Català	730	11,8	727	11,7	814	12,8	772	12,0
Castellà	1.719	27,8	2.278	36,6	2.290	36,1	2.304	35,9
Mixtos	789	12,8	—	—	—	—	—	—

Nota: Població de 14 anys o més. Recordatori de lectura del dia anterior.

Font: elaboració pròpia amb dades del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura (anys naturals 2007 a 2010).

Taula 5. Suma de les audiències de capçaleres de premsa diària a Catalunya segons la llengua de la publicació (2007-2010)

	2007		2008		2009		2010	
	Milers de lectors ^A	%	Milers de lectors ^A	%	Milers de lectors ^A	%	Milers de lectors ^A	%
Català	854	18,1	866	18,2	982	20,5	965	19,4
Castellà	3.855	81,9	3.899	81,8	3.803	79,5	4.006	80,6
TOTAL	4.709	100,0	4.765	100,0	4.785	100,0	4.971	100,0

Nota: Població de 14 anys o més. Recordatori de lectura del dia anterior.

^A No pas individus, ja que un mateix individu pot ser lector de diversos diaris.

Font: elaboració pròpia amb dades del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura (anys naturals 2007 a 2010).

La penetració dels diaris en català ha millorat lleugerament en relació amb el 2008 (11,7%), mentre que la de la premsa en castellà ha davallat subtilment (36,6%), cosa que semblaria anar en la mateixa línia que les dades de difusió globals, incloent premsa gratuïta i de pagament, analitzades més amunt. Si sumem les audiències dels diaris en català i comparem la xifra resultant amb la dels diaris en castellà (vegeu la taula 5) també s'observen les mateixes tendències: posició clarament

La majoria dels setmanaris i bisetmanals són en català, però un 62,4% de les audiències agregades d'aquesta categoria de publicacions correspon a setmanaris en castellà

minoritària de l'audiència agregada de diaris en català (19,4% del total, enfront del 80,6% de diaris en castellà el 2010) i lleuger increment de la proporció del català respecte del castellà entre 2008 (18,2%) i 2010 (19,4%).

2.2. Premsa d'altra periodicitat

La valoració de la presència de la llengua catalana en l'àmbit de les revistes es revela més difícil per la complexitat del sector: abundància de capçaleres i ràpida evolució del sector, amb freqüents aparicions i desaparicions de publicacions. En absència de dades globals actualitzades per al període objecte d'anàlisi (les més recents publicades pel Departament de Cultura de la Generalitat daten de 2006) cal conformar-se amb indicadors indirectes o parcials. Per exemple, segons les dades del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura corresponents a l'any natural 2010, del conjunt dels setmanaris i bisetmanals² la majoria de les capçaleres, un 64,5%, són en català, però la proporció s'inverteix en comptabilitzar lectors, a partir de la suma de les audiències segons la llengua de les publicacions: un 62,4%³ del total de lectors ho és de setmanaris en castellà (vegeu la taula 6). Això s'explicaria per l'abundància relativa de setmanaris locals i comarcals, la gran majoria en català, però amb audiències limitades en raó del seu àmbit de difusió reduït, mentre que entre els setmanaris en castellà destaquen diverses revistes de difusió estatal, algunes tan populars com *Pronto*, *Hola*, *Lecturas* i *Cuore*, les quals aglutinaven conjuntament el 2010 més d'1,5 milions de lectors a Catalunya.

Taula 6. Capçaleres i lectors acumulats de setmanaris i revistes en funció de la llengua de les publicacions segons el Baròmetre de la Comunicació i la Cultura (2010)

Tipus de publicació	Nombre	%	Tipus de publicació	Nombre	%
Setmanaris en català	58	64,44	Revistes en català	132	38,49
Setmanaris en castellà	31	34,44	Revistes en castellà	205	59,77
Setmanaris mixtes	0	00,00	Revistes mixtes	3	0,87
Setmanaris en altres llengües	1	1,12	Revistes en altres llengües	3	0,87
Total de capçaleres setmanals	90	100,00	Total de revistes	343	100,00
Suma de lectors, setmanaris en català	1.644.000	37,51	Suma de lectors de revistes en català	1.832.000	23,04
Suma de lectors, setmanaris en castellà	2.734.000	62,39	Suma de lectors de revistes en castellà	6.048.000	76,07
Suma de lectors de setmanaris mixtes	0	00,00	Suma de lectors de revistes mixtes	42.000	0,53
Suma de lectors, setmanaris en altres llengües	4.000	0,10	Suma de lectors de revistes en altres llengües	29.000	0,36
Total de lectors de setmanaris	4.382.000	100,00	Total de lectors de revistes	7.951.000	100,00

Nota: Població de 14 anys o més. El Baròmetre comptabilitza els setmanaris i revistes amb un mínim de 1.000 lectors.

Font: elaboració pròpia amb dades del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura (any natural 2010).

2. El Baròmetre comptabilitza indistintament l'audiència de publicacions gratuïtes i de pagament, tant en la categoria de setmanaris com en la de revistes.

3. Aquest percentatge no es refereix a individus únics, ja que un mateix individu pot ser lector de diverses revistes.

En contrast, pel que fa a les revistes d'altra periodicitat, segons el Baròmetre de 2010 gairebé un 60% de les capçaleres són en castellà, per tan sols un 38,5% en català, mentre que si sumem lectors, més de tres quartes parts del total se'ls emporten les revistes en castellà. Aquestes xifres són difícilment comparables amb les proporcionades pel Departament de Cultura de la Generalitat per al 2006, ja que en aquest cas només es comptabilitzaven les revistes editades a Catalunya i no totes les que s'hi difonien. No obstant, s'observen tendències similars,

com ara que la majoria de les capçaleres setmanals registrades aquell any eren en català (un 85,2%), mentre que la proporció s'invertia en el cas de les revistes d'altra periodicitat (26,5%), i que la proporció del castellà sobre el total d'exemplars difosos de revistes d'altra periodicitat era molt més elevada (82,9%) que la d'exemplars en català (vegeu la taula 9 del capítol "La llengua" de l'*Informe de la comunicació a Catalunya 2007–2008*). La font utilitzada, el Baròmetre, tampoc no permet establir comparacions diacròniques, ja que el llinar mínim de 1.000 lectors deixa fora moltes publicacions, no necessàriament les mateixes un any per altre.

La taula 7, que recull la variable penetració (nombre d'individus únics que consumeixen un mitjà determinat), sembla confirmar aquestes xifres per al cas concret dels setmanaris.⁴ El 2010 una mica més d'un milió de catalans i catalanes, un 15,7% de la població de 14 anys o més, van consumir setmanaris en català, per gairebé 1,7 milions en el cas dels setmanaris en castellà (un 26,2% de la població). Aquests percentatges s'han mantingut relativament estables des de 2007, al voltant del 15–16% per als setmanaris en català i del 25–26% per als que es publiquen en castellà.

La presència del català ha augmentat al sector de les publicacions gratuïtes: un 82% de les capçaleres existents a principis de 2011 i un 83,3% dels exemplars difosos eren en la llengua pròpia

Taula 7. Penetració de setmanaris i bisetmanals a Catalunya segons la llengua de la publicació (2007–2010)

	2007		2008		2009		2010	
	Milers de lectors	% total població	Milers de lectors	% total població	Milers de lectors	% total població	Milers de lectors	% total població
Català	924	15,0	1.102	17,7	916	14,4	1.011	15,7
Castellà	1.564	25,3	1.629	26,2	1.626	25,6	1.681	26,2

Nota: Població de 14 anys o més. Recordatori de lectura el període anterior a l'entrevista corresponent a la periodicitat de la publicació.

Font: elaboració pròpia amb dades del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura (anys naturals 2007 a 2010).

El caràcter més homogeni i manejable de l'important subsector de les revistes gratuïtes ha facilitat la repetició de l'estudi que vaig dur a terme en l'edició anterior de l'*Informe* per quantificar la quota del català sobre el total de capçaleres i d'exemplars (vegeu la taula 8). Ja el març de 2008 vam detectar que el català era la llengua clarament predominant en aquest àmbit, amb un 79,1% de les capçaleres que s'editaven el març d'aquell any a Catalunya i un 60% dels exemplars distribuïts, als quals cal afegir el 30% d'exemplars difosos que estaven redactats en ambdues llengües en proporcions similars. Menys d'un 10% tant de les capçaleres com dels exemplars difosos estaven redactats majoritàriament o totalment en castellà.

Dos anys després es constata que la presència del català ha augmentat en aquest subsector. La proporció de capçaleres en aquest idioma ha crescut fins a un 82% de les 167 existents el març de 2011, mentre que el percentatge d'exemplars anuals en la llengua pròpia ha pujat fins a un 83,3%, molt per damunt del 60,6% de 2008. Les raons d'aquest repunt són que la crisi ha afectat més la difusió de revistes gratuïtes en castellà i mixtes, que han perdut conjuntament uns 24 milions d'exemplars anuals, mentre que la difusió de revistes en català només ha baixat lleugerament (de 54 milions el 2008 a 52,6 el 2011).

4. El Baròmetre de la Comunicació i la Cultura no proporciona dades similars per a les revistes d'altra periodicitat.

Taula 8. Distribució total anual estimada de revistes gratuïtes a Catalunya segons la llengua de la publicació (2008 i 2011)

	2008				2011			
	Capçaleres	%	Exemplars	%	Capçaleres	%	Exemplars	%
Català	136	79,07	53.974.864	60,59	137	82,04	52.587.124	83,34
Castellà	17	9,88	7.918.384	8,89	15	8,98	5.333.116	8,45
Mixtos	16	9,30	26.738.400	30,02	13	7,78	4.901.740	7,77
Altres idiomes	3	1,75	444.000	0,50	2	1,20	276.000	0,44
TOTAL	172	100,00	89.075.648	100,00	167	100,00	63.097.980	100,00

Font: elaboració pròpia amb dades de Publicaciones Gratuitas Ejemplares Distribuibles (PGD), proporcionades per les pròpies publicacions en comunicacions personals i obtingudes de la web de l'Associació Catalana de la Premsa Gratuïta [En línia]. www.acpg.cat [Consulta: març de 2008 i març de 2011].

3. Ràdio

L'oferta a Catalunya de ràdio de cobertura estatal o autonòmica ha romàs força estable en el bienni objecte d'estudi, i de fet s'hi observen molt pocs canvis des del bienni anterior, tant pel que fa als tipus d'emissora (generalista, temàtica musical o temàtica informativa) com atenent a la llengua vehicular de la locució. L'any 2010 el Baròmetre de la Comunicació i la Cultura aportava dades corresponents a 4 cadenes generalistes en català per 5 en castellà; 7 cadenes musicals en català per 12 en castellà, i 1 d'informativa en català per 4 en castellà. El 2007 aquestes xifres van ser, respectivament, 4 i 5; 6 i 11, i 1 i 3. Per tant, l'oferta en català és minoritària en la ràdio de cobertura autonòmica, particularment en l'especialitzada, tot i que no tant com en el cas de la premsa diària o la televisió; dit d'una altra manera, la ràdio (en especial la generalista) és el mitjà on el català ha assolit un nivell més alt de normalització en l'oferta.

L'anàlisi de l'audiència en el bienni objecte d'estudi confirma aquesta idea. Si agreguem les audiències acumulades de les emissores visibles en el Baròmetre (vegeu la taula 9) s'observa que el 2010 predomina en la ràdio generalista el consum d'emissores en català, amb un 55,7% del total d'oients.⁵ Aquest percentatge no ha parat de créixer des de la primera edició del Baròmetre, el 2007 (48,8%). En el subsector de la ràdio especialitzada informativa també predomina el consum en català, amb una única emissora, Catalunya Ràdio, aglutinant el 52,7% dels oients; aquest percentatge, però, va a la baixa des del 60,8% de 2007. Finalment, el subsector de la ràdio musical és el que presenta un menor nivell de normalització del català, amb un 23,7% dels oients corresponent a emissores locutades en català el 2010, tot i que aquí s'observa un trencament de la tendència positiva que seguia aquest percentatge entre 2007 i 2009, quan va assolir el 31,5%.

La taula 10 mostra efectivament que la suma de les audiències acumulades d'emissores generalistes en català de cobertura estatal o autonòmica ha pujat gairebé un 30% entre 2007 i 2010, mentre que la de les emissores en castellà ha romàs pràcticament estable. Les causes de l'esmentat increment són l'estabilització lleugerament a la baixa de l'audiència de Catalunya Ràdio, combinada amb l'espectacular auge de la de RAC1, que s'ha més que doblat entre 2007 i 2010, mentre que les altres dues emissores generalistes en català, COMRàdio i Ràdio 4, també milloren

5. No pas individus, ja que cada individu pot ser oient de més d'una emissora.

significativament les seves xifres, tot i que en aquest cas l'impacte sobre el total és menor perquè en termes absoluts són baixes.

Taula 9. Suma de les audiències acumulades d'emissores de ràdio a Catalunya en funció de la llengua predominant en la locució segons el Baròmetre de la Comunicació i la Cultura, en milers d'oients (2007–2010)

Tipus d'emissora	2007				2008			
	Català		Castellà		Català		Castellà	
	Oients	%	Oients	%	Oients	%	Oients	%
Generalista	816	48,80	857	51,20	910	50,41	895	49,59
Temàtica musical	599	26,74	1.641	73,26	772	29,29	1.864	70,71
Temàtica informativa	90	60,81	58	39,19	109	56,19	85	43,81

Tipus d'emissora	2009				2010			
	Català		Castellà		Català		Castellà	
	Oients	%	Oients	%	Oients	%	Oients	%
Generalista	963	52,31	878	47,69	1.086	55,72	863	44,28
Temàtica musical	811	31,51	1.762	68,49	693	23,68	2.234	76,32
Temàtica informativa	118	58,28	88	41,72	136	52,71	122	47,29

Nota: Audiència acumulada absoluta. Població de 14 anys o més. Recordatori d'escolta del dia anterior. Audiència de dilluns a diumenge. Les xifres corresponents a les emissores generalistes no coincideixen exactament amb les de la taula 10 perquè la relació d'emissores del Baròmetre inclou un petit nombre d'estacions locals i comarcals.

Font: elaboració pròpia amb dades del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura (anys naturals 2007 a 2010).

Taula 10. Audiència acumulada de ràdio generalista a Catalunya d'emissores d'abast català i estatal, en milers d'oients (2007–2010)

	2007	2008	2009	2010	Variació 2007–2010	%
Emissores en català						
Catalunya Ràdio	534	547	481	510	–24	–4,49
RAC1	228	275	393	468	+240	+105,26
COMRàdio	32	45	43	45	+13	+40,62
RNE Ràdio 4	8	11	13	14	+6	+75,00
Suma de les audiències acumulades d'emissores en català	802	878	930	1.037	+235	+29,30
Emissores en castellà						
Cadena SER	422	440	397	384	–38	–9,00
Onda Cero	133	128	158	165	+32	+24,06
RNE Radio 1	103	114	133	153	+50	+48,54
Cadena COPE	124	130	112	90	–34	–27,41
Punto Radio	75	83	78	71	–4	–5,33
Suma de les audiències acumulades d'emissores en castellà	857	895	878	863	+6	+0,70
Català + castellà						
TOTAL català + castellà	1.659	1.773	1.808	1.900	+241	+14,52
% català	48,34	49,52	51,44	54,58		
% castellà	51,66	50,48	48,56	45,42		

Nota: Audiència acumulada absoluta. Població de 14 anys o més. Recordatori d'escolta del dia anterior. Audiència de dilluns a diumenge.

Font: Baròmetre de la Comunicació i la Cultura (anys naturals de 2007 a 2010).

Pel que fa a la ràdio local i comarcal, continua sense haver-hi dades sistemàtiques disponibles per al conjunt d'aquest complex i canviant subsector. Ens remetem a l'estudi que vam elaborar el 2009 sobre el sistema mediàtic de la demarcació de Tarragona (LÓPEZ, 2009), en el qual quedava patent que 41 de les 42 emissores locals i comarcals que operaven llavors en l'esmentat territori emetien íntegrament o majoritàriament en català, per només una en castellà. Aquest clar predomini de les emissores en català, segurament extrapolable al

El català ha perdut força terreny en l'oferta de TDT de cobertura autonòmica, en passar d'un 26,5% dels canals a principis de 2009 a un 20% al començament de 2011

conjunt del territori català, referma la intuïció que aquest és el subsector comunicatiu més catalanitzat del país pel que fa a usos lingüístics, juntament amb la televisió de proximitat.

4. Televisió

Les dades absolutes sobre oferta de canals de TDT a Catalunya a data de febrer de 2011 mostren un fort increment d'emissores en català respecte al febrer de 2009, de 17 a 50, superior al creixement en el nombre de canals en castellà, que passa de 24 a 33 (vegeu la taula 11), mentre que es manté estable el nombre de canals mixtos (4). No obstant aquestes xifres poden donar una idea equivocada a l'hora de valorar la presència del català en la televisió que es consumeix al Principat, perquè aquest increment de l'oferta en llengua pròpia es produeix gairebé exclusivament en l'àmbit local i comarcal, mentre que el nombre de canals de cobertura estatal o autonòmica en català no varia (9), enfront del creixement de 23 a 33 canals en castellà. Així doncs, si deixem de banda la televisió local i comarcal, relativament abundant en nombre d'estacions però amb xifres d'audiència modestes, es constata que el català ha perdut força terreny en l'oferta de cobertura autonòmica, en passar d'un 26,5% dels canals el 2009 a un 20% el 2011. És a dir, en el moment de tancar aquest capítol només un de cada cinc canals que es reben a conjunt del Principat són en la llengua pròpia.

Taula 11. Canals de TDT que es difonen a Catalunya segons la llengua majoritària dels continguts (2009 i 2011)

Febrer de 2009					
	Total		Abast		
	Nombre	%	Estatal	Català	Comarcal
			Nombre	Nombre	Nombre
Català	17	37,78	0	9	8
Castellà	24	53,32	23	0	1
Mixt	4	8,90	0	2	2
TOTAL	45	100,00	23	11	11

Febrer de 2011					
	Total		Abast		
	Nombre	%	Estatal	Català ^A	Comarcal
			Nombre	Nombre	Nombre
Català	50	57,47	0	9	41
Castellà	33	37,93	33	0	0
Mixt	4	4,61	0	3	1
TOTAL	87	100,00	33	12	42

^A Inclou els canals IB3 Sat de les Illes Balears i Canal 9 Internacional, del País Valencià.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de TDT1 [En línia]. www.tdt1.com [Consulta: març de 2009 i febrer de 2011].

La verificació en el consum de televisió d'aquesta posició clarament minoritària del català ve dificultada per la no disponibilitat de dades detallades d'audimetria per al conjunt dels canals de TDT, inclosos els de cobertura local i comarcal. Els principals canals de TDT de Televisió de Catalunya (TV3, 33, Super3 i 3/24), que constitueixen el gruix de

Els canals de la CCMA semblen haver resistit bé la fragmentació de l'audiència provocada per la multiplicació de l'oferta de canals estatals en castellà

l'oferta televisiva en català, van assolir el 2010 un 18,7% de quota de pantalla (taula 12). És a dir, les emissions en català van aglutinar una mica menys d'una cinquena part de la quota de pantalla televisiva del Principat. La nota optimista ve donada pel fet que la quota de pantalla conjunta de TV3 i de l'equivalent al Canal 33 (K3/33 el 2008, segregats en dos canals diferents el 2010) no ha disminuït durant el bienni objecte d'estudi, sinó que fins i tot s'ha incrementat una dècima. Això vol dir que els canals de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, tots ells emesos al 100% en la llengua pròpia, semblen haver resistit bé la progressiva fragmentació de l'audiència provocada per la multiplicació de l'oferta de canals estatals en castellà, cosa que referma l'històric paper de Televisió de Catalunya com a pal de paller de la televisió en llengua pròpia.

Taula 12. Quota de pantalla de les cadenes de televisió a Catalunya, en percentatge (2000–2010)

Canal	2000	2002	2004	2006	2008	2009	2010
TV3	21,2	21,4	19,9	18,3	14,6	14,5	14,8
K3/33	5,1	7,0	6,2	4,4	2,9	1,9	1,6 ^A
Super3	–	–	–	–	–	–	1,2
3/24	–	–	n. d. ^B	n. d.	n. d.	n. d.	1,1
Total TV3 + 33	26,3	28,4	26,1	22,7	17,5	16,4	18,7 ^C
La Primera	18,7	19,6	17,1	14,4	13,7	12,1	11,8
La 2	6,5	6,2	5,5	3,8	3,5	3,0	2,6
Antena 3	20,7	18,6	19,1	18,6	15,2	12,1	10,1
Telecinco	21,0	19,1	20,9	19,3	18,0	14,9	12,8
Canal+ ^D	2,1	1,6	2,1	–	–	–	–
Cuatro ^D	–	–	–	6,4	8,3	7,6	6,9
La Sexta	–	–	–	1,2	4,1	5,9	6,2
8tv	–	n. d.	n. d.	n. d.	n. d.	3,6	3,3
Altres	4,7	6,5	9,2	13,6	19,7	28,0	27,6

^A A partir de 2010 el K3/33 se subdivideix en els canals 33 i Super3.

^B n. d.: dades no disponibles.

^C Quota de pantalla conjunta de TV3, 33, Super3 i 3/24.

^D Canal+ va deixar d'emetre el 7 de novembre de 2005 per donar pas al nou canal en obert Cuatro.

Font: elaboració pròpia a partir de dades de Sofres AM citades a CORBELLÀ (2006); CORPORACIÓN MULTIMEDIA (2007 i 2008); *Avui* (3–1–2009: 49); EL SINGULAR DIGITAL (2010); i ARTIGAS (2010).

No es pot dir el mateix d'Emissions Digitals de Catalunya (EDC), l'empresa privada propietat del Grup Godó concessionària d'un múltiplex de cobertura autonòmica, ja que tot i que la llengua d'identitat de 8tv és el català, una bona part de la seva programació, concretament la gran majoria de la ficció, es difon en castellà.⁶ El mateix es pot dir d'Estil 9, que emet des d'abril de 2010 per un dels canals del múltiplex d'EDC; per aquest motiu ambdós han estat classificats dins de la categoria "mixt". Per la seva banda, 105 TV, que ocupa un altre d'aquests canals, consisteix bàsicament en videoclips de música cantada en anglès, amb poca locució, per la qual cosa la seva classificació dins de la rubrica "català" seria discutible. Tan sols Barça TV emet íntegrament en català.

Finalment, tal com s'apuntava al principi d'aquest apartat, es torna a constatar que el subsector de la televisió local i comarcal és el que presenta un grau més alt de normalització del català: 41 dels 42 canals de TDT d'aquest abast existents a principis de 2011 tenen el català com a llengua d'identitat i majoritària en la locució. En aquest àmbit hi ha hagut un fort increment de l'oferta des del principi de 2009, quan només

6. Segons un estudi de la Plataforma per la Llengua, en col·laboració amb la Fundació Escacc, efectuat sobre una setmana de programació de març de 2010, 8tv només emetia un 36,5% dels seus continguts en català, percentatge que baixava fins a un 25,8% en l'horari nocturn de màxima audiència (PLATAFORMA PER LA LLENGUA, 2010: 1–2).

es van detectar 11 canals, tot i que en realitat es tracta de la culminació del procés de migració de la televisió analògica a la digital, en el qual s'ha perdut un cert nombre de canals preexistents (vegeu el capítol “La comunicació local” d'aquest informe). Per tant es pot presumir que la digitalització ha comportat una reducció de l'oferta de televisió local i comarcal en català, pel que fa a número de canals.

5. Cinema, música i videojocs

En el sector de les indústries culturals d'edició discontinua (cinema, música i videojocs) es confirma per al bienni objecte d'estudi la precarietat de la presència i el consum de la llengua catalana i l'estancament de la seva evolució. Pel que fa a l'oferta de cinema en sala, el 2010 tan sols un 2,97% del total de les projeccions realitzades a Catalunya van correspondre a pel·lícules en llengua pròpia (versió original, doblades o subtitulades), tan sols una dècima per damunt de la dada corresponent a 2008 (vegeu la taula 1 del capítol “El sector cinematogràfic” d'aquest informe). Aquest percentatge es correspon força amb el del consum: el 2010 només un 3,4% de les entrades venudes a sales de cinema a Catalunya ho van ser per a films en català, una dècima per sota de la dada de 2008 i tan sols dues dècimes més que el 2005 (vegeu la taula 13).

Taula 13. Evolució del nombre d'espectadors de cinema a Catalunya i el nombre d'espectadors de pel·lícules exhibides en català, en qualsevol de les seves versions (2005–2010)

	2005		2006		2007		2008	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Espectadors a Catalunya	25.908.952	100,00	25.455.933	100,00	23.927.465	100,00	22.373.100	100,00
Espectadors de films en català	832.028	3,21	676.154	2,65	793.266	3,32	775.449	3,47
	2009		2010					
	Nombre	%	Nombre	%				
Espectadors a Catalunya	22.584.807	100,00	19.382.607	100,00				
Espectadors de films en català	548.262	2,43	660.592	3,41				

Font: elaboració pròpia a partir de SECRETARIA DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (2008) i la Unitat de Qualificació i Exhibició Audiovisual de l'ICIC, en comunicació personal als autors del capítol “El sector cinematogràfic”, febrer de 2011.

Taula 14. Espectadors de cinema a Catalunya segons la llengua de l'última pel·lícula vista (2007–2010)

	2007		2008		2009		2010	
	Milers	%	Milers	%	Milers	%	Milers	%
Ha anat al cinema els 3 últims mesos	2.154	100,0	2.142	100,0	2.230	100,0	2.288	100,0
Català	86	4,0	72	3,3	85	3,8	103	4,5
Castellà	1.981	92,0	1.978	92,3	2.036	91,3	2.092	91,4
Altra	82	3,8	87	4,1	105	4,7	98	4,3
No classificada	5	0,2	4	0,2	1	0,1	3	0,1
No ho recorda	–	–	1	–	2	0,1	0	0,0

Nota: Població de 14 anys o més.

Font: elaboració pròpia amb dades del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura (anys naturals 2007 a 2010).

Les dades del Baròmetre van en la mateixa direcció: el 2010 solament un 4,5% dels 2,3 milions de persones que van declarar haver anat al cinema van dir que l'última pel·lícula que havien vist era en català, enfront del 91,4% corresponent a films en castellà. En el primer percentatge s'observa una lleugera millora des del 4% de 2007 (vegeu la taula 14).

Les xifres absolutes (vegeu la taula 15) mostren l'impacte de la crisi econòmica general, i de la crisi específica del sector, en el cinema en català: de les 146 pel·lícules en la llengua pròpia projectades el 2008, rècord absolut de la dècada, s'ha passat a 120 el 2010, una xifra que no obstant és força superior a qualsevol de les anteriors a 2007. L'evolució del nombre de sessions o projeccions és més irregular: s'observa un decrement d'unes 1.000 sessions entre 2008 i 2010, però les dades de 2009 encara van ser pitjors. El nombre de sessions de 2010 és similar a la de vuit anys abans. I pel que fa a nombre d'espectadors, la dada de 2010 és la segona pitjor de la dècada, només superada per la de 2009, i suposa un retrocés de més de 100.000 entrades venudes respecte al 2008.

Taula 15. Cinema en català a Catalunya en versió original, doblada o subtitulada (2000–2010)

	2000	2002	2004	2006	2008	2009	2010
Pel·lícules	72	92	89	107	146	125	120
Sessions	18.334	23.192	27.787	23.746	24.538	20.450	23.699
Espectadors	735.294	905.993	823.064	676.154	775.449	548.262	660.592

Font: elaboració pròpia a partir de DEPARTAMENT DE CULTURA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (2005); DEPARTAMENT DE CULTURA I MITJANS DE COMUNICACIÓ DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (2007); SECRETARIA DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (2005); INSTITUT CATALÀ DE LES INDÚSTRIES CULTURALS (2005) i la Unitat de Qualificació i Exhibició Audiovisual de l'ICIC, en comunicació personal, febrer de 2011.

El 2010 una mica menys d'un 10% dels oients de música a Catalunya van declarar que l'última música que havien escoltat era en català, per un 58,6% en castellà i un 35,9% en altres idiomes

Pel que fa al sector musical, les dades disponibles no són gaire millors per a la llengua catalana (vegeu la taula 16). Segons el Baròmetre, el 2010 una mica menys d'un 10% dels oients de música a Catalunya van declarar que l'última música que havien escoltat era en català, per un 58,6% en castellà i un 35,9% en altres idiomes. La dada positiva des del punt de vista de la normalització de la llengua pròpia és que el percentatge corresponent a la música en català ha crescut considerablement des del 5,7% de 2008, mentre que el de la música en castellà ha anat disminuint progressivament des del 65,6% del 2007, la primera vegada que el Baròmetre aportava dades estadístiques. En paral·lel, però, també s'observa un increment del percentatge corresponent a música en altres idiomes (presumiblement anglès en la majoria de casos), des d'un 24,6% el 2007 a un 35,9% el 2010.

Taula 16. Oients de música a Catalunya segons la llengua de l'última música escoltada (2007–2010)

	2007		2008		2009		2010	
	Milers	%	Milers	%	Milers	%	Milers	%
Ha escoltat música els últims 3 mesos	5.410	100,0	5.432	100,0	5.612	100,0	5.706	100,0
Català	424	7,8	309	5,7	327	5,8	553	9,7
Castellà	3.547	65,6	3.399	62,6	3.455	61,6	3.342	58,6
Altra	1.329	24,6	1.536	28,3	1.677	29,9	2.049	35,9
No classificada	36	0,7	16	0,3	13	0,2	23	0,4
No ho recorda	73	1,3	171	3,1	139	2,5	81	1,4

Nota: Població de 14 anys o més.

Font: Baròmetre de la Comunicació i la Cultura (anys naturals 2007 a 2010).

El panorama encara és més pobre per a la llengua catalana en el sector dels videojocs (vegeu la taula 17). El Baròmetre revela que tan sols un 1,9% de les persones que havien jugat en els tres mesos anteriors a la

realització de l'enquesta van declarar que l'últim videojoc consumit havia estat en català. Això suposa un lleuger increment respecte de l'1,3% de 2008, insuficient en tot cas per establir una tendència clarament positiva en aquest àmbit, en el qual predomina de forma aclaparadora el videojoc en castellà (82,3% el 2010) i també s'hi observa un creixement de la categoria "Altra" (d'un 10,6% el 2007 a un 16,1% el 2010).

Taula 17. Usuaris de videojocs a Catalunya segons la llengua de l'últim videojoc utilitzat (2007–2010)

	2007		2008		2009		2010	
	Milers	%	Milers	%	Milers	%	Milers	%
Ha jugat els últims 3 mesos	1.078	100,0	1.284	100,0	1.348	100,0	1.460	100,0
Català	16	1,5	16	1,3	18	1,4	27	1,9
Castellà	911	84,5	1.116	87,0	1.134	84,1	1.202	82,3
Altra	114	10,6	150	11,7	193	14,3	421	16,1
N. s. / n. c.	37	3,4	–	–	3 ^A	0,2	2 ^A	0,1

Nota: Població de 14 anys o més.

^A Aquesta categoria surt rebatejada com a "No classificada" als Baròmetres de 2009 i 2010.

Font: Baròmetre de la Comunicació i la Cultura (anys naturals 2009 a 2010).

6. Internet

Tots els indicadors disponibles confirmen la relativa bona salut de la llengua catalana a internet, en la línia d'edicions anteriors d'aquest informe. Continua el creixement sostingut del nombre de dominis .cat, que ha passat de 33.410 el gener de 2009 a més de 46.500 el gener de 2011 (vegeu la taula 18), un increment d'un 39,4% en el bienni objecte d'estudi.

Taula 18. Evolució dels dominis .cat (abril de 2006 – gener de 2011)

Data	Nombre de dominis	% d'increment sobre recompte anterior
Abril de 2006	8.364	–
Gener de 2007	19.693	135,44
Gener de 2008	26.373	33,92
Gener de 2009	33.410	26,68
Gener de 2010	39.665	18,72
Gener de 2011	46.575	17,42

Font: reelaboració a partir de puntCAT [En línia]. www.puntcat.cat [Consulta: febrer de 2011].

El català continua essent una de les llengües més representades en el rànquing de l'Open Directory Project⁷ per nombre de webs indexats segons l'idioma dels seus continguts: el 2010 n'hi havia més de 34.000, tot i que aquesta xifra ha anat disminuït tant en termes absoluts com relatius des del 2006. Actualment el català ocupa el lloc catorzè d'aquest rànquing, per sota de novè registrat el 2006.⁸ En contrast, la xifra d'articles en català a la Viquipèdia no ha parat de créixer des de 2007 (vegeu la taula 19). Al començament de 2011 n'hi havia 307.510, un increment espectacular respecte dels 55.987 de 2007 que ha portat el català des del lloc 21 de la classificació d'idiomes per nombre d'articles el 2007 fins al lloc 13 el 2011, per damunt d'idiomes amb molts més parlants, com ara el romanès, el coreà, el turc o l'àrab, i només lleugerament per sota del xinès.

7. Directori d'internet en què els webs es registren manualment.

8. Font: Open Directory Project [En línia]. www.dmoz.org [Consultes: gener de 2007, febrer de 2009, febrer de 2011].

Taula 19. Rànquing de llengües segons el nombre d'articles a la Viquipèdia (2007–2011)

2007			2009			2011		
	Idioma	Articles		Idioma	Articles		Idioma	Articles
1	Anglès	1.705.448	1	Anglès	2.768.050	1	Anglès	3.560.575
2	Alemanys	562.123	2	Alemanys	873.376	2	Alemanys	1.191.191
3	Francès	466.542	3	Francès	772.216	3	Francès	1.069.070
4	Polonès	362.096	4	Polonès	583.672	4	Polonès	775.712
5	Japonès	346.579	5	Japonès	566.810	5	Italià	774.559
6	Holandès	284.734	6	Italià	545.661	6	Japonès	734.562
7	Italià	278.574	7	Holandès	522.749	7	Espanyol	722.363
8	Portuguès	247.114	8	Portuguès	462.923	8	Portuguès	673.529
9	Suec	217.953	9	Espanyol	449.543	9	Holandès	672.319
10	Espanyol	216.173	10	Rus	364.604	10	Rus	663.524
11	Rus	159.634	11	Suec	308.034	11	Suec	386.995
12	Xinès	117.711	12	Xinès	237.105	12	Xinès	344.865
13	Finlandès	106.304	13	Noruec	209.423	13	Català	307.510
14	Noruec	105.538	14	Finlandès	195.493	14	Noruec	291.527
15	Esperanto	74.636	15	Català	162.636	15	Ucraïnès	263.546
16	Eslovac	66.420	16	Ucraïnès	139.328	16	Finlandès	262.714
17	Txec	63.280	17	Turc	125.119	17	Txec	187.747
18	Danès	59.805	18	Romanès	121.861	18	Hongarès	183.817
19	Turc	57.975	19	Txec	120.648	19	Vietnamita	160.400
20	Romanès	57.560	20	Hongarès	119.924	20	Romanès	156.393
21	Català	55.987	21	Volapük	118.763	21	Coreà	156.360
22	Ucraïnès	55.749	22	Esperanto	111.388	22	Turc	155.178
23	Hebreu	54.292	23	Eslovac	105.817	23	Indonesi	153.948
24	Hongarès	53.975	24	Danès	103.905	24	Danès	143.505
25	Indonesi	52.628	25	Indonesi	100.481	25	Àrab	142.967

Nota: total de llengües representades el 2007: 250; el 2009: 260; el 2011: 278.

Font: elaboració pròpia a partir de la Viquipèdia [En línia]. www.webcitation.org/5yb10Rell [Consulta: març de 2007, de 2009 i de 2011].

L'estudi que elabora des de 2002 l'organització Webmàsters Independents en Català, de Cultura i d'Àmbits Cívics (WICCAC) sobre l'ús del català a les webs d'organismes i empreses ubicats als territoris de parla catalana, tot i que centrant-se en el Principat, confirma la tendència positiva d'aquest ús durant el bienni objecte d'estudi (vegeu la taula 20): entre desembre de 2008 i desembre de 2011 el percentatge d'aquestes webs amb versió catalana va passar del 56,16% al 59,47%. Al principi de 2011, doncs, sis de cada deu webs d'empreses o organismes dels territoris de parla catalana tenien versió en la llengua pròpia, sobre un total de 3.110 analitzats. L'estudi no inclou les webs d'institucions públiques com ara ajuntaments i consells comarcals; en cas contrari segurament aquest percentatge creixeria, ja que els webs de l'administració pública estan molt majoritàriament catalanitzats. L'estudi no precisa tampoc si la versió catalana és l'única o la principal (la que s'obre en accedir a la URL), ni la qualitat i la quantitat de la informació que conté en comparació amb altres hipotètiques versions lingüístiques.

La cara negativa d'aquestes dades és que quatre de cada deu empreses o organismes radicats a Catalunya no tenen web amb versió en llengua pròpia, proporció que seria xocant en qualsevol àmbit lingüístic normalitzat. L'estudi de WICCAC revela que aquest 40% està conformat molt majoritàriament per webs d'empreses privades de sectors com ara el químic i farmacèutic, la drogueria i la perfumeria, els electrodomèstics i l'automoció, mentre que en l'altre extrem les universitats, l'àmbit del teatre i la dansa, el de les fires i salons, el dels vins i caves, el de l'Església

i el dels buscadors i directoris tenen versió catalana del web en un percentatge superior al 80%.⁹

Taula 20. Evolució de la presència del català als webs de les principals empreses i organismes radicats als territoris de parla catalana, en percentatge (agost de 2002 - desembre de 2010)

Mes/ any	Gen.	Febr.	Març	Abr.	Maig	Juny	Jul.	Ag.	Set.	Oct.	Nov.	Des.
2002	–	–	–	–	–	–	–	40,71	38,75	38,75	39,22	40,20
2003	40,48	40,75	41,43	41,48	40,96	41,48	41,84	41,90	41,86	41,88	41,67	42,08
2004	42,72	43,50	44,04	44,07	44,73	44,87	44,74	45,43	45,77	46,44	46,84	46,96
2005	46,51	46,79	47,13	47,47	47,70	48,10	48,06	48,59	48,97	49,42	50,02	50,48
2006	50,48	50,56	50,72	50,78	50,85	50,95	51,08	51,09	51,45	51,57	52,03	52,23
2007	52,52	52,87	53,09	53,15	53,34	53,39	53,53	53,57	53,70	53,92	54,19	54,31
2008	54,58	54,73	54,89	54,98	55,04	55,13	55,23	55,48	55,64	55,82	55,95	56,16
2009	56,41	56,63	56,83	57,01	57,09	57,29	57,78	57,71	58,12	58,30	58,55	58,67
2010	58,89	59,04	59,13	59,17	59,24	59,31	59,31	59,14	59,16	59,36	59,38	59,47

Font: Webmàsters Independents en Català, de Cultura i d'Àmbits Cívics [En línia]. www.webcitation.org/5ybl3VZsR [Consulta: març de 2011].

Pel que fa al consum d'internet, segons les dades del Baròmetre el 2010 un 47,9% dels 4,16 milions de catalans usuaris habituals de la xarxa (aquells que hi havien accedit durant els 30 dies anteriors a l'enquesta) van declarar haver consumir continguts en català, per un 90,7% corresponent a continguts en castellà i un 4,3% d'altres llengües (vegeu la taula 21). En altres paraules, poc menys de la meitat dels internautes catalans van consumir el 2010 continguts de la xarxa en català, mentre que gairebé nou de cada deu ho va fer amb continguts en castellà. La llengua pròpia, doncs, està lluny d'una situació de plena normalització pel que fa als consums d'internet, tot i que presenta una situació millor que en els consums d'altres mitjans, especialment la premsa diària i la televisió.

Taula 21. Llengua d'ús d'internet a Catalunya (2007–2010)

	2007		2008		2009		2010	
	Milers d'usuaris	%	Milers d'usuaris	%	Milers d'usuaris	%	Milers d'usuaris	%
Total d'usuaris els últims 30 dies	3.055	100,0	3.379	100,0	3.821	100,0	4.164	100,0
Català	1.338	43,8	1.576	46,6	1.816	47,5	1.996	47,9
Castellà	2.746	89,9	3.102	91,8	3.553	93,0	3.777	90,7
Anglès	292	9,5	354	10,5	481	12,6	460	11,0
Altres	97	3,2	127	3,8	150	3,9	180	4,3
N. s. / n. c.	91	3,0	53	1,6	22	0,6	23	0,6

Nota: Població de 14 anys o més.

Font: Baròmetre de la Comunicació i la Cultura (anys naturals 2007 a 2010).

La dada positiva és que el percentatge corresponent al català s'ha incrementat perceptiblement des de 2007, quan va assolir un 43,8%, mentre que el del castellà només ha crescut lleugerament, d'un 89,9% el 2007 a un 90,7% el 2010 (tot i que el 2009 va ser d'un 93%), cosa que sembla indicar que el consum de continguts d'internet en català guanya terreny en relació amb el castellà, és a dir, tendeix a normalitzar-se.

⁹ Webmàsters Independents en Català, de Cultura i d'Àmbits Cívics [En línia]. www.webcitation.org/5ybl6zU88 [Consulta: març de 2011].

7. Conclusions

L'actualització de les dades sobre presència i ús del català en els mitjans de comunicació i les indústries culturals consumits al Principat confirma les línies observades en edicions anteriors de l'*Informe de la comunicació a Catalunya*: situació en general minoritària tant de l'oferta com del consum en català i fortes diferències entre subsectors. La novetat és que en el bienni estudiat s'observa un lleu increment de la quota de productes en català en els consums mediàtics dels ciutadans en la majoria dels subsectors analitzats, cosa que convida a un cert optimisme pel que fa a les perspectives de futur de la normalització de la llengua pròpia en el sector comunicatiu català.

El 2010 un 27% de les capçaleres de premsa diària consumides a Catalunya i un 13,4% dels exemplars difosos van ser en català. En relació amb el 2008, el percentatge de capçaleres en català es va mantenir i el d'exemplars difosos va créixer cinc dècimes. Per subsectors, la crisi sembla haver afectat més la premsa diària de pagament en català, que el 2010 representava un 23% de les capçaleres (igual que 2008) i un 17,7% exemplars, 1,5 punts menys que el 2008. En canvi, el percentatge d'exemplars en català sobre el total dels distribuïts per la premsa gratuïta ha crescut quatre dècimes en relació amb el 8% registrat el 2008. En el subsector dels diaris locals i comarcals de pagament continua predominant la difusió d'exemplars en català, un 58,2% el 2010, sis dècimes menys que el 2008. En contrast, els vuit diaris especialitzats (esportius i econòmics) controlats per l'OJD el 2010 eren en castellà. La nota optimista per a la normalització del català en la premsa diària la van posar l'aparició del diari *Ara* el novembre de 2010, i l'anunci de l'edició en català de *La Vanguardia* per al maig de 2011. Se'n verificaran els efectes en properes edicions de l'*Informe*.

En l'àmbit de les revistes, les fonts disponibles dificulten la realització d'una comparativa diacrònica. El 2010 un 64,44% dels setmanaris eren en català, segons el Baròmetre, però en canvi un 62,39% dels lectors agregats de setmanaris corresponia a publicacions en castellà. En les revistes d'altra periodicitat, el castellà predomina tant en l'oferta (el 59,77% de les capçaleres el 2010) com en el consum (el 76,07% dels lectors agregats), segons dades del Baròmetre. En contrast, en el subsector de les revistes gratuïtes les dades d'un recompte propi confirmen el predomini aclaparador del català tant en nombre de capçaleres (82% el 2010) com d'exemplars distribuïts (83,3%), marcant una millora considerable respecte al 2008 (79,1% de capçaleres i 60,6% d'exemplars).

L'oferta del català a la ràdio continua essent minoritària pel que fa a nombre d'emissores que cobreixen el conjunt del Principat, tant en el subsector generalista com en el de la ràdio informativa i, sobretot, la musical. No obstant, les dades del Baròmetre revelen un predomini de l'audiència de cadenes en català en els subsectors de la ràdio generalista i informativa que es rep a tot Catalunya (55,7% i 52,7% respectivament de la suma de les audiències acumulades). La proporció de l'audiència d'emissores generalistes de cobertura estatal o nacional en català no ha parat de créixer des de la primera edició del Baròmetre, el 2007

S'observa un lleu increment de la quota de productes en català en els consums mediàtics dels ciutadans en la majoria dels subsectors analitzats, cosa que convida a un cert optimisme pel que fa al futur del català als mitjans

**En la mesura
que EDC es vagi
ajustant més
en un futur a les
seves obligacions
concessionals
pel que fa a l'ús
de la llengua
catalana,
es pot esperar
una millora
apreciable
del grau
de normalització
d'aquesta darrera
en l'oferta
de TDT
del Principat**

(48,8%). El panorama no és tan favorable pel que fa a l'audiència de la ràdio musical en català (23,7% el 2010, per sota del 26,7% de 2007). Tot i l'absència de dades sistematitzades per al subsector de la ràdio de proximitat, es pot afirmar que el català hi predomina aclaparadorament, essent un dels que presenta un grau més alt de normalització de la llengua pròpia, juntament amb el de la televisió de proximitat (41 dels 42 canals locals de TDT existents a principis de 2011 eren en català).

Pel que fa a la televisió de cobertura estatal i nacional, la proporció de l'oferta en català ha passat d'un 26,5% el febrer de 2009 a un 20% el febrer de 2011, a conseqüència de l'increment de canals en castellà (de 23 a 33) i de l'estancament de l'oferta en català en les 9 opcions que hi havia el 2009 (el nombre de canals mixtos s'ha estabilitzat en 4). No obstant això, les dades d'audiència semblen indicar un bon comportament de la quota de pantalla de l'oferta en català, particularment la que aglutina TVC: el *share* conjunt de TV3 i el K3/33 (desglossat en 33 i Super3 el 2010) va ser del 17,5% el 2008 i del 17,6% el 2010, una evolució més que notable en el context de la multiplicació de canals de TDT a què hem assistit darrerament. Aquest protagonisme de TVC en la normalització del català a la televisió no s'ha estès plenament a Emissions Digitals de Catalunya, que difon dos canals amb forta presència del castellà (8TV i Estil 9) i dos en què predomina el català (105 TV i sobretot Barça TV). En la mesura que EDC es vagi ajustant més en un futur a les seves obligacions concessionals pel que fa a ús de la llengua catalana, es pot esperar una millora apreciable del grau de normalització d'aquesta darrera en l'oferta de TDT del Principat.

El cinema, els videojocs i la música continuen essent els àmbits en què el català presenta unes xifres pitjors. El 2010 tan sols un 2,97% de les projeccions realitzades a sales de Catalunya van correspondre a pel·lícules en català, una dècima més que el 2008, mentre que el percentatge d'espectadors de films en català va passar d'un 3,5% el 2008 a un 3,4% el 2010. Segons dades del Baròmetre, el percentatge d'espectadors habituals que van afirmar que l'última pel·lícula que havien vist era en català va passar del 3,3 de 2008 al 4,5 de 2010. Així, doncs, proporcions molt baixes, amb una lleugeríssima tendència a pujar. El mateix es pot dir del sector musical: d'un 5,7% d'oients de música que van declarar que l'última cançó que havien sentit era en català el 2008, s'ha passat a un 9,7% el 2010. La mateixa tònica s'observa en el sector dels videojocs: es passa d'un 1,3% d'usuaris de videojocs que diuen que l'últim a què han jugat era en català, a un 1,9% el 2010.

Finalment, el sector d'internet presenta unes xifres relativament bones pel que fa a la normalització de la llengua pròpia, i amb tendència a millorar. Per exemple, el català té una presència molt remarcable a la Viquipèdia: el març de 2011 ocupava el tretzè lloc del rànquing de llengües per nombre d'articles, per damunt del quinze lloc assolit el març de 2009. El desembre de 2010 gairebé un 60% de les empreses i organismes de l'àmbit de parla catalana tenien web amb versió en llengua pròpia, un percentatge que no ha parat de créixer des del 40,7% registrat l'agost de 2002. Segons dades del Baròmetre, el 2010 un 47,9% dels internautes catalans van consumir continguts en la llengua pròpia, 1,3 punts per damunt de la dada de 2008.

Referències

ARTIGAS, Lourdes (2010): “TV3 regna en el 2010” [En línia]. www.webcitation.org/5ybIBPwb3 [Consulta: febrer de 2011].

CORBELLA, Joan M. (2006): *Evolució de l'ús dels mitjans de comunicació en català. Situació al juliol de 2006*. Informe inèdit elaborat per encàrrec de la Secretaria General de Comunicació de la Generalitat de Catalunya,

CORPORACIÓN MULTIMEDIA (2007): “La audiencia de TV en 2006” [En línia]. Madrid: Grupo Corporación Multimedia. http://dgm.uab.es/guionactualidad/IMG/pdf/anual_2006__final.pdf [Consulta: febrer de 2007].

CORPORACIÓN MULTIMEDIA (2008): “La audiencia de TV en el año 2007” [En línia]. Madrid: Grupo Corporación Multimedia. www.corporacionmultimedia.es/vr/informesaudiencias/anuales/anual07_frameset.htm [Consulta: febrer de 2009].

DEPARTAMENT DE CULTURA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (2005): *Estadístiques culturals de Catalunya 2005* [En línia]. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. <http://cultura.gencat.net/estadistiques/index.htm> [Consulta: desembre de 2006].

DEPARTAMENT DE CULTURA I MITJANS DE COMUNICACIÓ DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (2007): *Estadístiques culturals de Catalunya 2007* [En línia]. Barcelona: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya. www.webcitation.org/5ybIO0BFl [Consulta: febrer de 2009].

EL SINGULAR DIGITAL (2010): “Telecinco lidera les audiències a Catalunya el 2009” [En línia]. www.webcitation.org/5ybIQ6SHY [Consulta: febrer de 2011].

INSTITUT CATALÀ DE LES INDÚSTRIES CULTURALS (2005): *Recull de dades: indústria cinematogràfica a Catalunya* [En línia]. Barcelona: Institut Català de les Indústries Culturals. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. www.webcitation.org/5ybITDc6k [Consulta: gener de 2007].

LÓPEZ, Bernat (2009): *El sistema mediàtic de la demarcació de Tarragona el 2008. Una radiografia*. Tarragona: Departament d'Estudis de Comunicació de la URV.

PLATAFORMA PER LA LLENGUA (2010): *Usos lingüístics en els canals privats de TDT d'àmbit català. Juny 2010. Resum* [En línia]. www.webcitation.org/5ybIWDGos [Consulta: març de 2011].

SECRETARIA DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (2005): *Informe de política lingüística 2005* [En línia]. Barcelona: Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya. www6.gencat.net/llengcat/informe [Consulta: desembre de 2006].

SECRETARIA DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (2008): *Informe de política lingüística 2007* [En línia]. Barcelona: Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya. www6.gencat.net/llengcat/informe [Consulta: febrer de 2009].